

Pesti Karácsony 1848-ban

Az alkotmány rövid mézes hónapjainak vége. Nehéz gondokkal köszönlött be a tél s egyre komorabb hangulatban ülésezeit az első választott képviselőház a pesti redutban. Tulajdonképpen kormány sem volt már gróf Batthyány Lajos, az első miniszterelnök lemondása után, hanem honvédelmi bizottság, Kossuth Lajos vezetésével. Szinte észrevétel nélkül, fokként csúszott az ország a forradalmi háborúba. Előbb a horvát lázadás s a bécsiek kétszínű játéka Jellachich sakkfigurájával; azután nem zetségi felkelés délen és keleten. Mikor a császár küldöttjét, Lambert generálit meggyilkolják, megkezdődnek a „disszidálások”. Széchenyit már előbb a döblingi elmeegógyintézetbe szállíttatja orvosa. Báró Eötvös József kultuszminiszter az első — s egyelőre utolsó — minisztériumban, egész családjával együtt menekül. A képviselőház egyik decemberi ülésén elhatározzák, hogy összeírják azokat, akik engedelm nélkül eltávoztak; köztük van Eötvös is, kerületében új választást írnak ki. A szintén disszidált Trefort helyébe Pest-város harmadik kerülete Molnár György gombkötő választotta meg.

Elvonnultan és zárkóztan él lakásában a pesti nyárspolgár e zord és egyre hidegebb napokban. A lakás kényelmes és tágas, különösen a szép új „modern” házakban, melyeket a kitűnő Po. ak, a méltán divatos mester épített: az éléskamra tele van, de kell is: benne vagyunk a háború kelős közepében. Már az ősz végén megverie Windischgraez Schwechatnál az osztrákok segítségére siető magyar csapatokat s most egyre jobban fenyegeti a fővárost, szinte csoda — a sietve összehalborzott és felszeretlen magyar hadsereg csodája —, hogy olyan lassan tud közeledni. A hadi híreket Pest vegyes érzelmekkel fogadja. Nem a pesti nyárspolgár csínálta március tizenötödikét s bár vannak hőven konjunkturalogok, kik ma még nemzeliszín kokárdával járnak s januárban elsőnek fogják kitűzni a fekete-sárga zászlót: vannak őszinte és leplezetlen reakcionáriusok, kik alig várják már a császári seregek megjelenését.

December 2-án O'mützben lemondatták Ferdinánd császárt, megkezdődik Ferenc József hosszú uralkodása: A pesti pletyka szerint — ez már akkor is burjánzott — azta' veték rá Ferdinándot — (nem volt híres élelméjűségéről) — a lemondásra, hogy ha lemond, a másvilágon angyalok fogják körülvenni, ha pedig nem, a pokolra jut. Csak napok múlva érkezett meg a lemondás és a trónralépés híre. Panaszkodik is a „Pesti Hírlap”, hogy „kormányunk folytonosan leirtóztatja külföldi forrásainkat; a „Kossuth Hírlap”-ja úgy látszik nem egész ilyen helyzetben van; ő főnyári kapja a gaezti lapokat, — közelebb is alkalma volt eredeti forrásból közölni a következő érdekes tudóstást. — Következik az olmutzi események leírása egy teljes sűrűn nyomott újságciklon át.

A pesti országgyűlés jogtalannak és törvénytelennek mondá mindazt, ami Olmützben történt. Mindamellát a

a közoktatásügyi minisztériumban vannak, azok nem „valami forradalmárok és istentagadók”; csupán annyi történt, hogy az osztálytanítás helyett szaktanítás hozatott be.

További egyházi incidens: A budai Erzsébet-féle apácázárda tagjai a képviselőházhoz egy folyamodást küldöttek. „Előadatik abban, mikép Schmidt, ki előbb a camarilla bérence volt, most e zárda fejede emnőjévé nevezetett. Kérlik, hogy más fejedelem-asszonyt nevezzenek ki.

Szóba került a vallási kérdés a „katonai főtanoda” szervezésének képviselőházi tárgyalásánál, is. Így változtatták meg a „Ludovicum” címét, mely arra emlékeztetett, midőn csak nemes ifjakat vettek fel. Kifogásolák, hogy a főtanodában csak katolikus kápolna van. — Már mit tehetek erről — felelte Mészáros Lázár hadügyminiszter —, hogy Polák úr (az építőmester) nem készített minden vallásnak külön kápolnát. Kifejezetten kimondták, hogy zsidók épügy felvehetők, mint más val ásiak s nem hitant, hanem v. l. áskülönbség nélkül erkőcstant fognak tanítani. Érdekes, hogy a felvételi vizsgán a mostani legújabbhoz hasonló osztályozási rendszert követtek: 15 volt a legjobb jegy, minusz 15 a legrosszabb.

A hadügyminiszternek azonban nemcsak a katonai nevelésre volt gondja, hanem a Pesten mind nagyobb számban látható tisztiek ruházatára is. „Nemelyek a gyalogságnál a téli bekecset szürke, mások fekete prómmel viselik”; a miniszter a fekete prómet teszi kötelezővé. Ugyanekkor Kossuth proklamációja — mely vorschrittswidrig — „kaszára villára” hívja fel a népet; s megerősíti a teljesen szabálytalan alakulatla, de „merészen és vitézül” harcoló Rózsa Sándor „nyilvános bocsánatát”.

Bár igen elterjedt nézet szerint „a népfelkelés roppant költségnél egyebet nem okoz” — de mit lehet tenni, mikor ugyancsak tudnivaló volt, hogy „szabadsági háborúnk komorabb napjait éljük”. Vigasztalásu: csaknem egészen elkészült a Lánchíd, már át lehetett menni rajta Pestről Budára s Budáról Pestre. Pompás alkotmány — írja az egykorú tudósítás s Budapestet most már örökre egyesíti; azután profétai éleslátásból fakadó óvatossággal teszi hozzá: a mennyire halandó nyéven így szólni lehet.

Karácsony előtt néhány nappal nagy ünnepség volt a pesti redutban, amelyet a képviselőház erre a célra átvenedett. A bécsi forradalom hősi halottai emlékének áldoztak. Másnap Pestmegye közgyűlése csaknem üres. Pest város közgyűlésén a (Rókus)kórház ügyét tárgyalják. Panaszkodnak az eredetileg csak „rövid időre” átmenetinek épített kórház célszerűtlen volta miatt s azért, mert ez már nem közszégi, hanem országos kórház, de Pest város pénzén.

„A honát hűtenül e hagyott” Zichy Domokos veszprémi püspök jó zárt lefoglalták. A püspöki kar, Horvát Mihált és Jekéjausit kivéve protestált.

Keményen dolgozik a fegyvergyár: 1000 munkása van s napi 300 fegyvert állít elő.

sek éjjel-nappal dolgoznak. A hideg 20—22 fokos, a Duna befagyott jegű ezrek tódulnak Pestre. Az utcák mekkülöкке, málhás kocikkal tele, az indóháznál ezrek várják a vonatokat. A kormánynak is órák hosszat kellett várakozni, míg vonata elindult Debrecenbe. Három nap és három éjjel tartott ez a fejvesztett költözködés. Január negyedikén Görgey átket a Dunán és Vácnak kanyarodott. Másnap egy század osztrák vasas érkezett Budára és az ideiglenesen megnyílt Lánchídon átment Pestre; azt híven, hogy már teljesen kiürítették Pestet; azonban ott voltak még az utolsó magyar csapatok; a császáriak rohantak vissza. Ugyanez nap elhagyta Pestet az utolsó vonat. A déli órákban bevonultak Windischgraez csapatai.

CSASZI GÁSPÁR

Haladás		Pesti Karácsony 1848		Pesti Karácsony 1848		Pesti Karácsony 1848	
1948 dec 23		Haladás		Pesti Karácsony 1848		Pesti Karácsony 1848	
(Idő)	(Köt. v. fiz.)	(Oldal)	Helyszám	Személy	Idő	Hely	Osztályozás
					1848		9.439
Szekesfővárosi házinyomda 1926 — 8891							

Budapestre vonatkozó újságcikkek